
De roek als broedvogel in Laarbeek

- Inventarisatie 2002 -

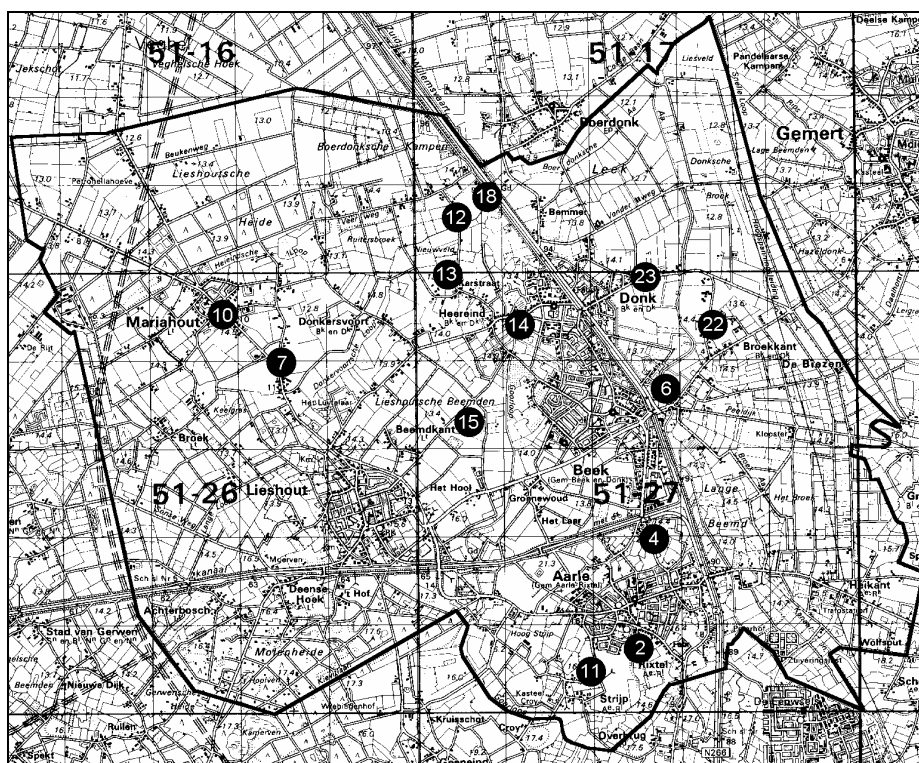
John Vereijken & Marc Verbeeten

Vanaf 1985 worden jaarlijks de roeken in de gehele gemeente Laarbeek geïnventariseerd. Ook in 2002 is dit weer gebeurd. Op zaterdag 20 april werd niet alleen het aantal kolonies in kaart gebracht, ook het aantal nesten per kolonie werd geteld.

De inventarisatie geschiedt geheel volgens de richtlijnen uit de handleiding "Broedvogelinventarisatie Kolonievogels en Zeldzame Soorten" (Van Dijk & Hustings, 1996). In dit rapport worden de resultaten van de inventarisatie in 2002 gepubliceerd en wordt een kort overzicht gegeven van de gegevens zoals die zijn verzameld vanaf 1985.

In 2002 werden in Laarbeek in het totaal 1156 nesten van de roek geteld. Alle nesten werden in dertien kolonies aangetroffen. Zoals op onderstaande verspreidingskaart valt op te merken, worden de kolonies hoofdzakelijk aangetroffen aan de randen van de

afzonderlijke dorpskernen. Ook in het verleden was dit het geval. De logische oorzaak hiervan is dat zich hier de meest geschikte locaties aanwezig bevinden. In het vaak meer open agrarische gebied zijn typische roekenbosjes schaars.

Op de verspreidingskaart zijn de kolonies afzonderlijk genummerd. Deze nummering komt overeen met eerdere inventarisaties. Hiervoor geldt:

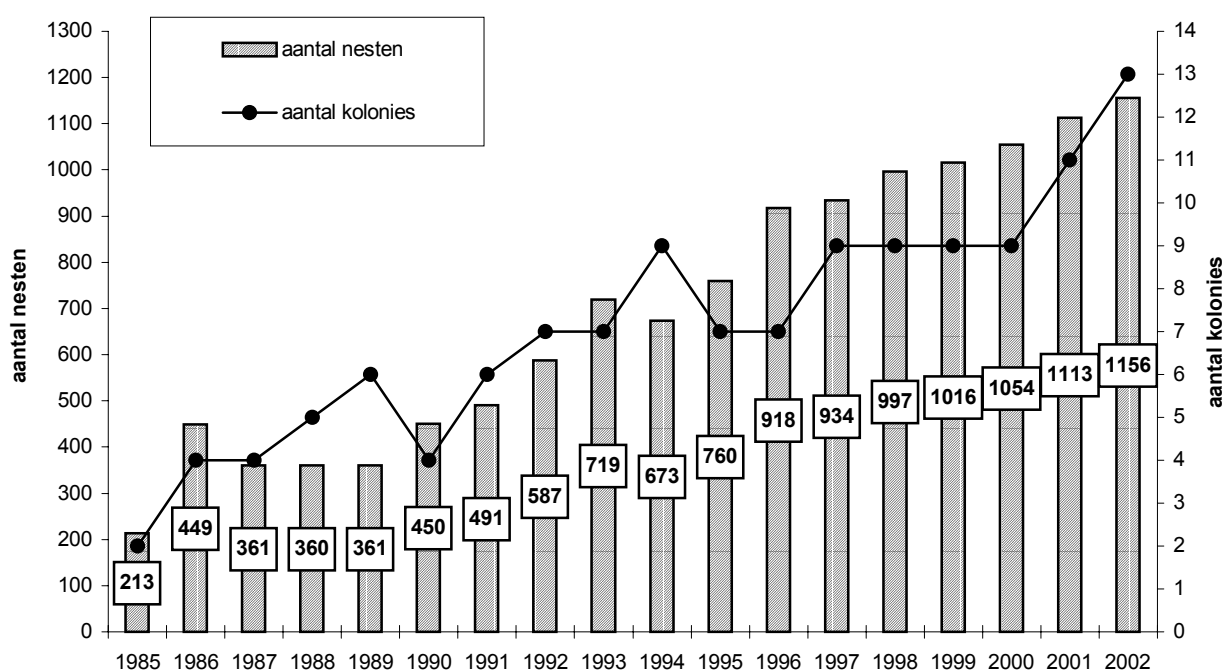
- 2) Broekelingen (Aarle-Rixtel)
- 4) De Bimd (Aarle-Rixtel)
- 6) Eijkenlust (Beek en Donk)
- 7) Heieindseweg (Mariahout)

- 10) Kloostertuin (Mariahout)
- 11) Laag Strijp (Aarle-Rixtel)
- 12) Lagedijk Noord (Beek en Donk)
- 13) Lagedijk Zuid (Beek en Donk)
- 14) Lage Heesweg (Beek en Donk)
- 15) Luciferbos (Lieshout)
- 18) Pater de Leeuwstraat (Beek en Donk)
- 22) Broekkant (Beek en Donk)
- 23) Lekerstraat (Beek en Donk)

Ten opzichte van 2001 liep het aantal roeken iets op (zie grafiek 1). In dat jaar werden er 1113 nesten geteld, 43 nesten minder als in 2002. Procentueel komt dit neer op een toename van 3,9%. Een jaar eerder was dit 5,6%. Dit betekent een verdergaande continuering van de afvallende trend van de jaarlijks aanwas. Naast het aantal broedvogels is echter ook het aantal kolonies hoger dan ooit. Deze toename is onvermijdelijk het gevolg van kolonies die zich opsplitsen. Indien een locatie, door wat voor oorzaak dan ook, verdwijnt of ongeschikt raakt, zullen de paren zich verspreiden in de omgeving. Hierbij zal een deel zich aansluiten bij al bestaande kolonies, een aantal zal overgaan tot de exploitatie van een nieuwe locatie.

Ook wanneer een locatie minder geschikt raakt, zal een deel van de desbetreffende kolonie uitzwermen naar elders. Broedvogels die desondanks hun kolonie trouw blijven, zullen mogelijk een jaar later verdwijnen. In deze omstandigheid kan een kolonie in enkele jaren tijd wegwijnen. Omstandigheden waardoor een locatie minder geschikt is geworden kunnen talloos zijn. Wellicht vormen gefaseerde kap, dunning en versterking de belangrijkste oorzaken.

Niet zelden staat het verdwijnen of ongeschikt raken van een locatie dus borg voor het toenemen van het aantal kolonies. Op termijn zullen de kolonies op de nieuwe locaties individueel weer groeien

Grafiek 1. Aantal kolonies en aantal nesten van de roek in Laarbeek in de periode 1985-2002.

Een dergelijke ontwikkeling van de populatie is ook in Laarbeek opmerkelijk. Zo bleven twee locaties, na (soms) enkele jaren met steeds lagere aantallen, in 2002 onbezett. Ook met name het vellen van het bos nabij kasteel Eijkenlust heeft de nodige consequenties voor de omgeving opgeleverd. Omdat de roeken zich in kleinere aantallen verspreid hebben over een aantal locaties binnen een straal van 500 meter (fusieafstand), worden ze echter allen nog tot één en dezelfde kolonie gerekend (Van Dijk & Hustings, 1996).

Van de dertien kolonies die in 2002 in Laarbeek aanwezig waren, werden er negen ook in 2001 bezet. Dit betekent dat er vier nieuwe kolonies opgemerkt werden.

In de volgende beschrijving worden de kolonies per locatie besproken. Ook de locaties die dit jaar voor het eerst onbezett zijn gebleven, worden belicht. In de bijlage staat een overzicht per locatie in de periode 1985-2002 weergegeven.

- *Beemdkant (Lieshout)*

In de winter 2001/2002 is het bos aan de Beemdkant gekapt. In het verleden maakten de roeken ook gebruik van de bomen langs de Beemdkantseweg. In 2002 is dit niet meer gebeurd waardoor er een einde bezetting van deze locatie is gekomen. Naar alle waarschijnlijkheid heeft een deel van de vogels zich dit jaar in het Luciferbos gevestigd (8 nesten). Het resterende deel van de kolonie kan zich opgesplitst hebben in alle richtingen.

- *Broekelingen (Aarle-Rixtel)*

Deze locatie wordt sinds 1998 door roeken bezet. In haar derde jaar (2000) werd hier het maximum van 121 nesten geteld. Dit jaar bestond deze kolonie uit 88 nesten, 19 nesten minder als in 2001. Gezien het feit dat er op deze locatie geen veranderingen hebben plaatsgevonden is de oorzaak van dit lagere aantal onbekend, maar wel opvallend.

- *De Bimd (Aarle-Rixtel)*

De bomen in de Bimd zijn al aardig op leeftijd. Door storm kan het bos behoorlijk wat schade oplopen. Eerder al werden enkele bomen uit veiligheidsoverwegingen geveld. Ondanks dit herbergt de Bimd jaarlijks een (redelijk) stabiele populatie roeken.

- *Eijkenlust (Beek en Donk)*

De kap van het bos nabij kasteel Eijkenlust in oktober 2001 heeft voor heel wat opschudding gezorgd in de plaatselijke roekenbevolking. Ter plekke worden de overgebleven bomenrijen langs de Aa nog bewoond door 130 roekenparen. Het gaat hier om 14 nesten in eiken, 37 nesten in beuken en 79 nesten in populieren. Dit betekent dat bijna de helft van de vogels uit 2001 (268 nesten) is uitgeweken naar elders.

Naast voornoemde nesten omvat deze kolonie ook nog nesten die zich binnen de fusieafstand van 500 meter vallen. De kolonie langs de Gemertseweg (74 nesten) werd ook in 2001 al bewoond. Nieuwe afsplitsingen van de "moeder-kolonie" Eijkenlust zijn 11 nesten langs de Gemertseweg (zuidzijde) en 22 nesten in een populierenbosje langs de Peeldijk. Bij elkaar bestond de kolonie Eijkenlust in 2002 uit 237 nesten.

- *Heieindseweg (Mariahout)*

Niet eerder werden er zo weinig nesten geteld in deze kolonie als in 2002. Gezien het feit dat hier wilgen, berken en zwarte elzen als nestbomen fungeren, is het niet uitgesloten dat er mogelijk een enkel nest gemist is. Deze boomsoorten lopen aanzienlijk eerder uit als bijvoorbeeld populieren en staan ten tijde van de telling al volop in blad.

- *Kloostertuin (Mariahout)*

In het tweede jaar van bestaan is het aantal nesten in deze kolonie opgelopen van 103 naar 149 nesten. De 15 nesten die verderop in de Wilhelminastraat werden aangetroffen vallen binnen de fusieafstand en worden derhalve tot dezelfde kolonie gerekend. Evenals in 2001 is deze kolonie ook dit jaar weer in opspraak geweest. Zo ondervond bijvoorbeeld het openluchttheater overlast.

- *Laag Strijp (Aarle-Rixtel)*

Hier werden in een rijtje populieren achter een boerenerf 15 nesten geteld, vijf nesten meer als het jaar daarvoor.

- *Lagedijk Noord (Beek en Donk)*

De Lagedijk is een weg welke langer is dan 1 km. Aangezien er op twee plaatsen aan de Lagedijk wordt gebroed, spreken we (gezien de kolonie-afstand van 500 meter) in dit geval over twee kolonies. In de meest noordelijke kolonie werden in 1992 en 1994 respectievelijk 1 en 2 nesten aangetroffen. Na jaren werd er ook in 2002 weer één nest aangetroffen.

- *Lagedijk Zuid (Beek en Donk)*

De grillige trend die de kolonie Lagedijk Zuid altijd heeft vertoond, wordt dit jaar vrolijk voortgezet. Dit jaar werden slechts acht nesten geteld (25 nesten in 2001, 5 nesten in 2000).

- *Lage Heesweg (Beek en Donk)*

De oudste kolonie is sinds 1998 eveneens de grootste kolonie in Laarbeek. En ook in 2002 werden aan de Lage Heesweg weer meer nesten geteld als het jaar daarvoor. Met 390 nesten sluipt deze kolonie vermoedelijk ook de top 20 van de grootste kolonies in Nederland binnen.

- *Luciferbos (Lieshout)*

Na acht jaren afwezigheid werd er in 2002 weer gebroed in het Luciferbos. Na het kappen van het Luciferbos begin jaren negentig werd dit vrijwel direct weer herplant. De jonge populieren die hier nu staan werden door acht roekenparen als nestboom verkozen.

- *Provinciale weg (Lieshout)*

Het laatste plukje bomen dat na de grote velling van het bos langs de provinciale weg was blijven staan, werd na het broedseizoen 2001 eveneens gekapt. Dat jaar werden er nog 15 nesten geteld. Dit jaar is deze locatie logischerwijs onbezet gebleven. Einde kolonie.

- *Ptr. de Leeuwstraat (Beek en Donk)*

De kolonie aan de Pater de Leeuwstraat bestaat uit twee kolonies die binnen de fusieafstand van 500 meter liggen. De kolonie bij het subkampje bestaat uit 76 nesten, het populierenbosje verderop heeft 47 nesten. Tezamen zijn dit 123 nesten, drie minder als het jaar daarvoor.

- *Broekkant (Beek en Donk)*

Nieuw is de kolonie Broekkant. Ook hier gaat het om twee (kleine) kolonies die binnen de fusieafstand van 500 meter liggen. Langs de Broekkantsestraat werden 30 nesten geteld in

populieren en eveneens in populieren werden langs de Bijenweg nog eens zeven nesten aangetroffen.

Het is vrijwel zeker dat deze kolonie van 37 nesten is ontstaan door het vellen van het bos bij kasteel Eijkenlust.

- *Lekerstraat (Beek en Donk)*

Ook deze kolonie van zes nesten heeft zich gevormd na het grotendeels wegvallen van nestgelegenheid bij Eijkenlust. De nesten zaten ook hier in populieren.

LITERATUUR:

- Dijk, A.J. van & F. Hustings. 1996. Broedvogelinventarisatie Kolonievogels en Zeldzame Soorten. Handleiding Landelijk Soortonderzoek Broedvogels. SOVON, Beek-Ubbergen.
- Verbeeten, M. & J. Vereijken. 2002. De roek als broedvogel in Laarbeek. Rapport Vogelwerkgroep 'De Ortolaan', IVN afdeling Laarbeek.

Bijlage: aantal roeknaparen (nesten) per locatie in Laarbeek in de periode 1985-2002.

nr	locatie	Jaar																		
		1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	
1	Beemdkant (Lieshout)					5				97	190	186	192	198	115	67	26			
2	Broekelingen (A-R)													18	82	121	107	88		
3	Broeksteeg (Mariahout)												9	17						
4	De Bimd (A-R)								5	19	39	49	78	96	75	53	60	70		
5	Donkersvoort (B en D)														11					
6	Eijkenlust (B en D)							27	55	109	130	173	242	236	261	261	257	268	237	
7	Heieindseweg (Mariahout)														18	30	18	9		
8	Kampenweg (B en D)							46	64	64	108	90	90	17	13					
9	Karstraat (B en D)									1										
10	Kloostertuin (Mariahout)																	106	164	
11	Laag Strijp (A-R)																	10	15	
12	Lagedijk Noord (B en D)								1		2								1	
13	Lagedijk Zuid (B en D)										11	12	18	21		5	25	8		
14	Lage Heesweg (B en D)	105	110	82*	54	54	72	41	58	99	92	153	204	233	281	292	333	352	390	
15	Luciferbos (Lieshout)					145	141	139	180	87									8	
16	Peeleindseweg (B en D)													72						
17	Provinciale weg (Lieshout)		154	45	36	37	47	30	23	15		103	129	76	85	101	114	15		
18	Ptr de Leeuwstraat (B en D)														28	61	74	126	123	
19	Sportpark (Lieshout)	108	174	212	180	103	190	208	206	340	213									
20	Voorbeemd (B en D)				59															
21	Wijnkelderweg (B en D)		11	22	31	17														
22	Broekkant (B en D)																		37	
23	Lekerstraat (B en D)																		6	

* deze kolonie was in 1987 wel bezet maar niet geteld.

Om een ontorechte dip in de reeks te voorkomen, is het aantal nesten geëxtrapoleerd (het gemiddelde van het aantal nesten in beide omliggende jaren).